

Čís. 2194.

Pokud jest povinností strany, by naznačila i právní podklad nároku neb obrany.

Odevzdal-li prodatel zboží povozníkovi dříve, než zvěděl o stornu kupitelově, jest povinen starati se o jeho uschování a prodej pouze tehdy, odpírá-li kupitel přijetí jeho právem.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1923, Rv I 685/22.)

Žalovaný majitel dolu koupil od žalující firmy vagon dříví (3000 plotovek à 2 m). Dopisem ze dne 14. února 1921 sdělila žalující žalovanému, že mu může dodati pouze 1000 plotovek à 2 m, ostatní že doplní plotovkami v jiných rozměrech. Žalovaný neodpověděl, načež žalobkyně dne 22. února 1921 naložila a vypravila objednaný vagon prken. Téhož dne obdržela žalobkyně lístek od žalovaného, že smlouvu stornuje, ježto na dole vypukla stávka. Žalovaný nepřijal zboží došlé do stanice určení, načež bylo drahou prodáno. Proti žalobě o zaplacení kupní ceny po srážce výtěžku vydaného dráhou, namítl žalovaný pouze, že zboží, zasláné mu žalobkyní, až na plotovky, nehodilo se pro důlní potřeby, proto zásilky nepřijal a dal ji k dispozici, že žalující firma nemohla objednávce vyhověti a učinila žalovanému novou nabídku, které žalovaný nepřijal. *Procesní soud prvního stáda* žalobě vyhověl. *Důvody:* Žalovaný zdráhá se zaplatiti kupní cenu za dodané mu zboží z důvodu, že žalobce mu oznámil dopisem ze dne 14. února 1921, že objednávku, jak byla učiněna, nemůže vyřídit, poněvadž nemá objednaných plotovek, a učinil mu novou nabídku, načež žalovaný hned 16. února 1921 odpověděl, že nabídky té nepřijímá a že objednávku odvolává, když žalobce nemůže dodati zboží v plném zboží. Tvzení jeho neodpovídá zjištěným okolnostem. Neboť soud zjišťuje telegramem, že žalovaný, obdržev fakturu, telegrafoval žalobci, že vagon dřeva nemůže přijmouti, poněvadž vypukla na dole stávka, dopisem ze dne 28. února 1921, že žalovaný, ač obdržel účet již 24. února 1921, teprve dne 28. února oznámil žalobci, že vagon přijmouti nemůže a že jest mu divné, že přes to, že objednávku včas odvolal — jak z dopisu žalobce z 2. února vidno — přece vuz vypravil; stojí proto vuz k dispozici žalobcově na nádraží v S. Okolnost, že na dole vypukla stávka, nemůže býti důvodem, aby kupitel objednaného zboží nepřijal. Neboť dle čl. 346 obch. zák. jest kupitel povinen zboží přijati, leč by zboží nebylo dle smlouvy dodáno nebo neodpovídalo vlastnostem dle čl. 335 obch. zák. Toho však žalovaný nevytýkal. Pokud se týče udánlivého dodatného zrušení smlouvy, jest sice pravda, že žalobce oznámil žalovanému dopisem ze 13. února 1921, že nemá prozatím žádaného množství plotovek, nýbrž jen asi 1000 kusů. To však žalovaného neopravňovalo k tomu, by hned obchod stornoval, neboť dle čl. 356 obch. zák. může kupitel, když prodávající s dodávkou zboží prodává, od smlouvy ustoupiti jen, když úmysl, smlouvu zrušiti, oznámí prodávajícímu a zároveň mu dá dodatnou lhůtu k plnění, prodávající však ani potom dle smlouvy neplní. Toho žalovaný neučinil; naopak na žalobcův dopis neodpověděl, až teprve korespondenčním lístkem bez

data žalobci oznámil, že objednávku na 1 vagon prken a plotovek stornuje. K tomuto bezpodmínečnému stornu, jak právě dovozeno, nebyl žalovaný oprávněn a mimo to bylo oznámení to odesláno pozdě, neboť, jak soud zjišťuje, obdržel žalobce listek ten teprve dne 22. února 1921, tedy v době, když již zboží na dráhu bylo navezeno a naloženo, neboť soud zjišťuje nákladním lístkem, že zboží bylo dne 22. února 1921 odesláno. Z toho plyne, že žalovaný byl povinen zboží přijati a, neučinil-li toho a nezachoval-li se dle čl. 356 a 346 obch. zák., stíhá ho nebezpečí (čl. 343 obch. zák.). O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel je patrně na omylu, míně, že strana muže se omeziti čistě jen na přednesení skutkového stavu, aniž by měla potřebí označiti právní nároky pokud se týče právní námitky, které z něho vyvozuje, nýbrž že pak už soudce sám od sebe má z přednesu jejího vytěžiti pro ni právnícky vše, co se vůbec vytěžiti dá. Pokud jde o nároky, je mylnost tohoto náhledu na jev; žalobní nárok musí býti precisován v žalobním neb mezitimním žádání a každý protinárok v návrhu (procesním úkonu), v němž byl vznesen, na př. při kompensaci. Ale tak jest tomu i při námitkách, které neuplatňují samostatného nároku, nýbrž slouží pouze k obraně proti nároku žalobnímu, upírajíce mu buď vznik nebo trvání jeho zánik; i tu musí strana, nedochází-li v skutkovém ději výrazu sama právní podstata námitky, udati, jakou námitku z něho vyvozuje, neboť jinak pravidelně soudce nebude věděti, kam přednesení cílí, proč a jak je má hodnotiti, nejsou-li to snad jen vedlejší okolnosti případu, podrobnosti, v nichž podstata věci nezáleží, anebo vidí-li strana právě naopak v nich jádro věci. Tak na př. přednese-li žalovaný, že tím a tím listem dal žalobci k dodání zboží dodatečnou lhůtu s tím, že, nebude-li zboží dodáno ve lhůtě té, od smlouvy ustupuje, že však žalobce ve lhůtě té nedodal, jest patrné, že činí námitku, že od smlouvy ustoupil dle čl. 355, 356 obch. zák., neboť tu právní obsah námitky jest obsažen v jejím obsahu skutkovém, jsa s ním úplně totožným. Podobně líčí-li žalovaný, že zažalovanou pohledávku tehdaž a tehdaž zaplatil, a že navrhuje proto zamítnutí žaloby, je i tu již ve skutkovém přednesení vyjádřen právní obsah námitky (zaplacení) a není potřebí ještě zvláště vytýkati, že se činí, a poznačovati ji jako takovou. Pakliže však žalovaný líčí, že ten a ten stav trvá již tři roky, není z toho ještě nijak patrné, že a jak má soudce tohoto přednesení strany v její prospěch zužitkovati, zdali to vůbec má býti nějaká obrana či jen dějová podrobnost právnícky sama o sobě bezvýznamná, a tak teprv, dodá-li strana, že proto jest nárok žalobní promlčen, ví soudce, jaký účel přednesení má a že a jaká námitka se činí. Tady tedy námitka není učiněna, dokud nebyla nějak zřetelně poznačena, byť se to stalo i netechnicky, na př. místo »promlčení« užito bylo výrazu »pominutí uplynutím času«, zkrátka vyjádřen zánik práva. Podobně, líčí-li strana, že prohlásila, že nebude moci peníze zaplatiti a tu že odpůrce na to řekl, že k soudu k vůli tomu nepujdou, tu dá se sice tušit, že se v tom chce skrývat námitka vzdání se

nároku, avšak, poněvadž dosah takového vyjádření může býti dle rozdílnosti případu velmi rozdílným, a neví se už z přednesení sama, v jakém dosahu strana je uplatňuje, zda, že odpůrce vůbec se nároku vzdal (darovací prominutí dluhu), či že se vzdal pro vždy či jen pro dobu, po kterou nebude dlužník moci platiti, avšak nemůže to zůstavováno býti soudci, by sám hádal, co strana uplatňovati chce, tak jest i tu potřebí, by strana námitku podle jejího právního obsahu poznačila a udala, namítá-li vzdání se nároku či jen vzdání se soudního postihu, a pro jakou dobu, aneb namítá-li v prvé řadě ono a teprv in eventum toto. Že tento výklad souhlasí se zákonem, dokazuje zejména § 482 c. ř. s., jenž rozeznává mezi novými námitkami, jichž v odvolacím řízení naprosto nepřipouští, a novými skutečnostmi, jež připouští jen v omezené míře. Z ustanovení, že se nové námitky nepřipouští, plyne, že každá námitka musila býti už v prvé stolici učiněna, a to co námitka, nikoli pouze co skutková okolnost, sice by zákon neměl příčiny rozeznávati mezi obojím. Paroemie »jura novit curia« neznamena tedy, že by strana mohla to ponechat soudci, aby si sám z jejího přednesení vyhledal všechny námitky, které se tam snad latentně skrývají, nýbrž pouze, že strana nemusí citovati příslušné předpisy zákona, na nichž se její nárok neb obrana zakládá a nemusí se pouštěti do jejich právního výkladu. Ale obrany své, jež zákon v §§ 189, 250, 258 a j. c. ř. s. nazývá obhajovacími prostředky (Verteidigungsmittel), v čemž jsou zahrnuty nejen námitky materiálního práva, nýbrž i obrany procesní a protidůkazy, udati musí zrovna tak jako nároky a protinároky, jež zákon n. u. m. s nimi jedním dechem jmenuje. V tomto případě sice tvrdil žalovaný, že prohlásil, že zboží nepřijímá, že žalobkyně přes to nevzala je s dráhy, kde už bylo naloženo, zpět, že pak zboží bylo dráhou prodáno a výtěžek 8000 K žalobkyni vydán, což žalobkyně vše doznala, avšak z celého jeho přednesení v jeho souvislosti musilo se míti za to, že on nepřijetí zboží uplatňuje jen jako skutkovou součástku těchto obran: a) stornování objednávky a b) vadnosti zboží, pro kterou je dal k dispozici, a prodej zboží a vydání výtěžku žalobkyni že uplatňuje proto, aby žalobkyně byla nucena výtěžek ten z nároku svého srazit, což ona na to také učinila, srazivši ovšem jen výtěžek čistý; neboť jeho přednesení v souvislosti bylo, že objednávka činila nedílňý celek, žalobkyně 14. února 1921 mu oznámila, že objednané plotovky nemá a nabízela jiné, on však že nabídku tu nepřijal, a objednávku stornoval, ježto prý nemůže dodáno býti plné množství, že však žalobkyně zboží přes to odeslala, zboží však že se nehodilo pro dlužní potřeby, on že proto zásilku nepřijal a dal k dispozici a pak že bylo dráhou prodáno a výtěžek žalobkyni vydán. Naprosto nebylo lze z toho však soudit, že on činí námitku, že žalobkyně neměla prodej dráhou dopustiti, nýbrž zbožím naložiti dle čl. 343 obch. zák., a když se tak nestalo, že prodej platí nikoli na účet jeho, nýbrž na účet její a že on proto není povinen kupní cenu platiti. To by byl žalovaný musil tuto námitku nějak vyjádřiti, to tím spíše, když z takového skutkového stavu věci lze činiti důsledky různé, nejen ten, který on s některými rozhodnutími nejvyššího soudu činí, že totiž následkem toho není on povinen smlouvu plnit, nýbrž také ten, jenž se činívá jinak (rozh. ze dne 9. května 1899, čís. 5432 A. C. 2083), že prodej s porušením čl. 343 obch. zák.

pokládati dlužno za konkludentní ustoupení od smlouvy. Avšak i kdyby se za to mohlo míti, že námitka z čl. 343 obch. zák. činěna byla, neprávem odvolává se dovolatel na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 24. července 1919, Rv II 173/19 (sb. č. 213) a ze dne 4. října 1921, Rv I 441 21, neboť v obou jest stav skutkový ten, že prodatel oznámení kupitelovo, že zboží nepřijal, aby mu je neposílal, obdržel ještě před tím, než zboží odeslal, t. j. na dráhu dopravil, kdežto v tomto případě bylo už před obdržením toho oznámení zboží dráze odevzdáno a naloženo, jak prvý soud zjišťuje a dovolání samo přiznává, míníc, že žalobkyně měla zboží z dráhy vzíti zpět. Tu hned změněná situace dává na ruku a vyžaduje také jiné právo. Žalobkyně právem odevzdala zboží k dopravě dráze, neboť oznámení žalovaného, že zboží nechce, ještě neměla, jestliže však to právem učinila, šlo pak vše, co se zbožím na dráze se stalo, dle čl. 344 a 345 obch. zák. na účet žalovaného. Prodej na dráze nezavinila žalobkyně, nýbrž žalovaný, že povinnosti své převzítí zboží nevyhověl, neboť že povinen k tomu byl a neprávem a bez příčiny převzetí odpíral, dovodily nižší stolice, proti čemuž dovolání již nebrojí. Co on sám zavinil, to by nyní mělo se účtovat na vrub žalobkyně? Nikoli. Článek 343 obch. zák. samozřejmě předpokládá, že když se objevilo, že kupec je s přijetím zboží v prodlení, prodatel ještě v detenci jeho se nalézá, je v rukou svých má, neboť jen tak je možno ukládati mu povinnost, aby o jeho uschování neb prodej pečoval. Jestliže on však rite, po právu (čl. 344, 345 obch. zák.) odevzdal zboží již povozníkovi, je to jiné. To, že právně je mu umožněno, jím ještě disponovati (čl. 402 obch. zák.), nedokazuje ještě jeho povinnost k tomu; povinnost by tu mohla býti teprve tehdy, kdyby kupec právem odpíral převzetí, pak by ovšem mu do toho, co se se zbožím stane, ničeho nebylo, a starost by zůstávala u prodatele. Zde však žalovaný neprávem příjem odmítl a proto si musí přičísti sám, co se se zbožím následkem toho stalo.

Čís. 2195.

Informační dopis bývalého zaměstnavatele o důvodu zaměstnancova propuštění rovná se vysvědčení. Jest diskreditováním zaměstnance, sdělil-li bývalý zaměstnavatel nynějšímu, že »bohužel nemůže udati důvody zaměstnancova propuštění«.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1923, Rv I 687 22.)

Žalovaná firma A. propustila 15. listopadu 1920 bez výpovědi ze svých služeb žalobce, jenž byl u ní zaměstnán jako strojní technik, načež žalobce ucházel se o přijetí do služby u firmy B. Firma B. dotázala se žalované firmy, zda žalobce jest spolehlivý, zda ji ho může žalovaná doporučiti, že ona (firma B.) to zachová v přísné diskretnosti, načež jí žalovaná firma dopisem ze dne 29. ledna 1921 odpovíděla, že nemůže bohužel o žalobci žádné zprávy podati a že odporučuje, jeho sama se dotázati, proč byl u ní bez výpovědi propuštěn. Firma B. sdělila dopisem ze dne 1. února 1921 žalobci, že na jeho služby nereflektuje, odůvodňujíc